

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG”

Abonnementsprijs per jaar:			Prijs der Advertentiën:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50		Per regel	f 0.15
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—		Bij plaatsing van 500 regels	0.12 1/2
Afzonderlijke nummers	0.05		" " " 1000 "	0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
 Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
 Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Verslag Naamlooze Vennootschap „Boeatan.” — Een informatiebureau van Oost en West. — Vervolg Schets, door E. van Assen. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Litteratuur overzicht. — Leeszaal. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeling Apeldoorn:

Van 20—23 Mei 1909 zal in de villa, vroeger bewoond door den heer N. Companjen (Looiaan A 393) eene tentoonstelling worden gehouden van voorwerpen, afkomstig van Celebes, daartoe wewillend ter beschikking gesteld door den heer J. Lideman, Controleur B.B. Voor leden der Vereeniging op vertoon der lidmaatschapskaart met twee huisgenooten vrijen toegang; voor niet-leden tegen entree ad f 0.25 per persoon.

Z. K. H. de Prins bracht met zijn adjudant, jhr. Van Suchtelen en eenige jachtgenooten, een bezoek aan deze tentoonstelling nog voor de opening.
De Secretaris:
T. GERDES OOSTERBEEK.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Wij ontvingen het navolgend schrijven van H.M. de Koningin:

's-Hage, 17 Mei 1909.

Aan
het Hoofdbestuur der Vereeniging
„Oost en West.”

Voldoende aan de bevelen van Hare Majesteit de Koningin, heb ik de eer het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West.” Hoogstderzelve oprichten dank over te brengen voor de gelukwenschen, Hare Majesteit namens de leden der Vereeniging in Oost- en West-Indië en in Nederland aangeboden, bij de geboorte van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.

Met groote erkentelijkheid zal door Hare Majesteit het blijk van aanhankelijkheid worden aanvaard dat de Vereeniging Hare Majesteit ter gelegenheid dezer heugelijke gebeurtenis wenscht aan te bieden en waartoe, met Harer Majesteits geheele instemming, de keuze gevallen is op een, in Indië door inlanders bewerkte, gevlochten mat.

De particuliere secretaris van H.M. de Koningin,
(w. g.) F. M. G. VAN GEEN.

Zoals in de dagbladen werd aangekondigd hebben eenige dames van gep. ambtenaren en officieren uit Nederl. Oost-Indië het plan opgevat, H. M. de Koningin een bloemenhulde aan te bieden ter gelegenheid van Hr. Ms. volledig herstel.

Aanvankelijk was het plan deze te doen bestaan in een versiering van de trap en de vestibule van het Paleis, wanneer de Koningin weder voor de eerste maal zal uitgaan. Dit plan stuitte echter op bezwaren, en daarom is thans voor de hulde geko-

zen de aanbieding van een fraaie bloemenmand met begeleidend schrijven. Daartoe heeft zich een comité gevormd, bestaande uit de dames Bakhuizen van den Brink, Groot Hertoginnelaan 66, presidente, Eikenhuizen—Prelaer, Columbusstraat 87, Sol—Booms, Franklinstraat 120 en Oudendal—Kolb Suezkade 127. Dames, die in Indië geweest zijn en tot deze bloemenhulde wenschen bij te dragen, kunnen zich tot een der leden van het comité wenden.

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belangstellenden, dat voor twintig studenten in de geneeskunde aan de Nederl. Universiteiten de gelegenheid bestaat om, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid der 2e klasse bij het leger in Ned.-Indië, onder genot van een subsidie van f 4000, terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog een gratificatie wordt uitgekeerd van f 1000, als tegenwoordig in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus e.k., bij gezegeld request, hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar — op aanvraag — kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

Ter kennisname van belangstellenden wordt gebracht, dat ter leestafel Heulstraat 17 is gelegd de Regeeringsalmanak van Ned.-Indië over het jaar 1909.

Als verbetering van het bericht in het vorig nummer van het Kol. Weekblad aangaande het

plan, waarvan het initiatief is uitgegaan van eenige leden der Indologen-vereeniging te Leiden, zij medegedeeld, dat op eene vergadering der Indologen met het Afdelingsbestuur der Vereeniging „Oost en West” de wensch is uitgesproken, dat zal worden tot stand gebracht eene Afdeling van „Oost en West” niet in het bijzonder van de Indologen, maar in navolging van het Algemeen Nederlandsch Verbond een studenten-afdeeling der Vereeniging „Oost en West”, gevormd door de leden der Vereeniging studeerende aan onze hoogeschoolen, onverschillig bij welke faculteit. Een poging zou worden gedaan, opdat de studeerenden, die nu reeds lid zijn onzer vereeniging, de kern vormen, waaruit zich verder zulk een afdeling ontwikkelen zal.

Van „Boeatan”:

Herinnering aan de

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders

op Vrijdag 28 Mei 1909, des voormiddags ten 11 ure, in de achterzaal (die 's middags tot theesalon dient) der permanente tentoonstelling van Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisslijt, Heulstraat 19, Den Haag.

De punten van behandeling liggen van af Maandag 17 Mei, evenals de balans en winst- en verliesrekening, met het verslag der financiële commissie ter inzage ten kantore der Vennootschap Heulstraat 19, alwaar ook, volgens art. 32 der statuten, de aandelen voor of op 25 Mei zijn te deponeren, tenzij houders ze ter vergadering medebrengen.
De Raad van Beheer.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP „BOEATAN”.

BALANS OP 31 DECEMBER 1908.

Activa.		Passiva.	
Aandelen in portefeuille	f 5235.—	Kapitaalrekening	- 30000.—
Winkelgoederen	- 9473.74 ⁵	Zending Duero	- 300.—
Goederen in Commissie	- 211.27 ⁵	Diverse consignatarissen	- 185.69
Publicatiën	- 1.—		
Kassa	- 190.16 ⁵		
Beleggingen	- 5082.50		
Scheurleer & Zoonen	- 770.20 ⁵		
Diverse Correspondenten	- 3192.62		
Diverse Debiteuren	- 1142.06 ⁵		
Thee-Exploitatie	- 85.86		
Onkosten Rekening	- 450.—		
Winst- en Verlies Rekening	- 4651.25 ⁵		
	f 30485.69		f 30485.69

WINST- EN VERLIES REKENING OVER 1908.

Debet.		Credit.	
Zending Duero	f 550.—	Thee-Exploitatie	f 84.86
Onkostenrekening	- 3608.32	Beleggingen	- 308.75
		Winkelgoederen	- 1355.60
		Publicatiën	- 1.96
		Commissie Rekening	- 46.99
		Interest Rekening	- 322.48
		Nadeelig Saldo	- 2037.68
	f 4158.32		f 4158.32

's-Gravenhage, 5 Maart 1909.

Namens den Raad van Beheer:
FOKKER, Thesaurier. N. VAN ZUYLEN—TROMP, Presidente.

NOTA VAN TOELICHTING.

Evenals vorige jaren, doen wij onze hierbij aangegeven Winst en Verlies-Rekening met Balans over 1908 vergezeld gaan van eenige toelichtende opmerkingen en vergelijking met overeenkomstige cijfers van het vorige jaar.

In de eerste plaats noemen wij dan het eindcijfer der Winst en Verlies-Rekening als het meest belangrijke: doet het ons leed, dat die rekening ook dit jaar een nadeelig slot aanwijst van f 2037,68, wij mogen het als een der weinige lichtpunten beschouwen dat het bijna vierhonderd galden minder bedraagt dan over 1907, toen een verlies van f 2431,12 moest worden gekonstateerd.

Onder het hoofd Winkelgoederen werd, zooals uit het als bijlage A overgelegde overzicht in bijzonderheden kan blijken, eene winst geboekt van f 1355,60, tegenover f 1608,90 in het vorige jaar, eene vermindering alzo van 15%, op een omzet van f 6184,57½ tegenover f 6853,38 in 1907 (10% minder). Niet alleen was dus de omvang der zaken kleiner, maar ook de bedongen prijzen zijn, dooreengenomen, iets lager geweest, hetgeen voor een deel mag toegeschreven worden aan de omstandigheid, dat een goed deel der verkoopen tot stand kwam bij een aantal tentoonstellingen buiten 's-Gravenhage, waar belangrijke extra onkosten de opbrengst drukten. Ter aanvulling van den voorraad werden nieuwe fakturen ontvangen tot een bedrag van f 5329,81, tegen f 5238,83 in het vorige jaar, terwijl voor het beter verkoopbaar maken van tot oudere fakturen behorende goederen f 311,86 werden uitgegeven. In bijlage B wordt eene Specificatie der nieuwe fakturen overgelegd, gesplitst naar de verschillende rubrieken, waarin de goederen zijn ingedeeld. De verkoopwaarde der aan het einde des jaars voorradige goederen bedroeg f 15788,56, tegen f 14642,42 bij het einde van 1907. De boekwaarde is voor de balans wederom aangenomen op 60% van de taxatie waarvan een gedetailleerde inventaris staat ter inspectie wordt beschikbaar gehouden.

Op de exploitatie van den Theesalon werd opnieuw aanzienlijk minder voordeel behaald, dan tevoren, nl. slechts f 84,86 tegenover f 142,70 en f 244,06 in de voorafgegaane 2 jaren.

Eene bepaalde oorzaak is voor die vermindering niet aan te wijzen, misschien is zij voor een goed deel op rekening te stellen van de lokaliteit, die minder gunstig gelegen is dan die van concurrerende inrichtingen op dat gebied.

Ook de Commissierekening toont, in rechtstreeksch verband met den minderen omzet belangrijke vermindering van bate aan, zij leverde niet meer op dan f 46,99 tegenover resp. f 87,37 en f 119,75 in 1907 en 1906. Zooals reeds vroeger is opgemerkt, wordt niet naar uitbreiding in deze richting gestreefd, en er werden dan ook zoo goed als geene nieuwe consignatie-zendingen ontvangen.

De Interest-Rekening gaf ditmaal een voordeel van f 322,48, tegenover f 345,20 in het vorige jaar, welk verschil alleen is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat ter voorziening in kasbehoeften een deel der beleggingen moest worden te gelde gemaakt. Op die gerealiseerde beleggingen, zooowel als op de nog overblijvende effecten kon echter eene winst worden geboekt van f 303,75, waardoor de afschrijvingen, die in verband met de gedaalde beurswaarde in de beide vorige jaren moesten worden toegepast, meer dan teruggewonnen werden.

Aan de debetzijde der Winst en Verlies-Rekening met een bedrag van f 3603,32, zijnde f 393,97 minder dan in het vorige jaar, toen gelijk in de toelichting op de balans 1907 werd aangestipt, de kosten van verhuizing en inrichting der nieuwe lokalen belangrijk tot opvoering van het cijfer hadden bijgedragen. Maar ook tegenover het cijfer van 1906: f 4073,57½ is toch nog eene vermindering te konstateeren van ruim 10%, dank aan de besparing op de huur der lokalen. Eene specificatie der onkosten wordt als bijlage C hierbij overgelegd.

Eindelijk is als verlies afgeschreven de bijdrage ad f 550 in de kosten der Zending Ducro, waartoe in de algemeene vergadering van 1906 machtiging was verleend voor het geval, dat van elders geen aanvulling zou worden bekomen van het daarvoor benodigd bedrag. Van de kosten dier zending ad f 3300 zijn 5/6 door belangstellende vrienden en instellingen bijeengebracht, terwijl onze vennootschap voor het laatste zesde deel aansprakelijk bleef. Weliswaar, heeft de heer Ducro zich verbonden tot terugbetaling, wanneer hij daartoe in staat zou komen te zijn, maar het is beter op de verwezenlijking daarvan niet vast te rekenen.

Thans overgaande tot de bespreking der balans, vinden wij daarin onder de passiva de zoeven ge-

noemde rekening zending Ducro nog met f 30 v.r.m.l.d. Dit is de laatste termijn der zending, oorspronkelijk gestelde toelage, die, hoewel in 1908 te Batavia uitbetaald, eerst in het nieuwe jaar ons werd verrekend.

Voorts komen Diverse Consignatarissen onder onze Crediteuren voor met een op bijlage D gespecificeerd bedrag van f 185,09 hoofzakelijk wegens verkoopen in het laatste kwartaal, nu nog toekomende.

De kapitaalrekening onderging geene verandering, evenmin als die der Aandeelen in portefeuille. Het saldo, waarvoor de winkelgoederen te boek staan, vindt zijne toelichting in de hiervoor reeds vermelde bijlage A, terwijl het bedrag der goederen in Commissie de waarde voorstelt van eenige te Brussel en Parijs in commissie gegeven goederen welke niet in den algemeenen Inventaris voorkomen.

Het saldo der kassa-rekening stemt overeen met de afsluiting op ultimo December in het overgelegd wordende kasboek en dat der bankiers-rekening Scheurleer en Zoonen wordt gestaaft door de als bijlage E overgelegde rekeningcourant dier firma. Van de op genoemde datum aanwezige beleggingen bedroeg de waarde, volgens bijlage F, met inbegrip van loopende rente f 5082,50, terwijl de stukken, voor zoover niet, blijken aan die bijlage gehechte nota, inmiddels verkocht, op aanvraag, door onzen Theesaurier aan de Commissie zullen worden voorgelegd.

Als bijlagen G en H worden hieraan specificatiën toegevoegd van de Saldi door, en aan, onze verschillende Correspondenten en Debiteuren verschuldigd, overeenkomend met de in de balans voorkomende cijfers.

Eindelijk wordt aangegeekend, dat in het bedrag, waarvoor de Thee-Exploitatie te boek staat de, eerst in het nieuwe jaar afgedragen, winst met f 84,86 begrepen is, zoodat voor de waarde van den inventaris evenals verleden jaar slechts f 115 aangenomen. Eveneens staat als de waarde der nog aanwezige exemplaren van de, vroeger uitgegeven publicatiën f 1 in de balans en werd tenslotte blijkens bijlage I, de waarde van den winkel- en kantoor-inventaris onder het hoofd Onkosten-rekening, na afschrijving van f 50 met f 450 op nieuwe rekening overgebracht.

's-Gravenhage, 5 Maart 1909.

De Raad van Beheer,

N. VAN ZUYLEN—TROMP, Voorzitter.

FOKKER, Theesaurier.

Mevr. Ph. ZILCKEN geb. H. W. v. BAAK,

K. H. H. VAN BENNEKOM.

Verslag der Commissie van Verificatie.

Aan de vergadering van aandeelhouders der N. V. „Boeatan” te 's-Gravenhage.

De door uwe vergadering benoemde Commissie van verificatie van het in het boekjaar 1908 gevoerd beheer over de Naamloze Vennootschap „Boeatan” heeft de balans en Winst- en Verlies-Rekening nagegaan, en voor zooveel mogelijk met de boeken vergeleken. Alle boeken, bescheiden en bewijsstukken waren in de beste orde.

In portefeuille zijn, evenals het vorige jaar, 115 aandeelen, welke, ofschoon de nominale waarde f 5750 is, op de balans zijn gebracht voor een bedrag van f 5235, om de reden, vermeld op pagina 15 van het vierde jaarverslag. Het kapitaal was belegd in vijf effecten van elk f 1000 nominaal, tot een beurswaarde van f 5082,50. Tot dekking van het nadeelig saldo over 1908 zijn sub dat 1 Maart 1909 twee drie en een half procent obligaties van de gemeente Rotterdam verkocht. De andere effecten zijn ons vertoond.

De omzet van het vijfde boekjaar beliep f 6184,57 tegen f 6853,38 in het vorige jaar. De bate is in 1908 f 1355,60 tegen f 1608,90 in 1907. Al was de onkostentekening lager dan in 1907, het nadeelig saldo bedraagt toch nog f 2037,68, dat is slechts f 393,44 minder dan in het vorige jaar, toen de verhuizing naar de Heulstraat groote uitgaven had geëischt.

De resultaten zijn dus wederom alles behalve schitterend. Ook de baten van het thee-salon daalden van f 142,70 in 1907 tot f 84,86 in 1908. Was de taak uwer Commissie wegens de teleurstellende uitkomsten verre van aangenaam, door de keurige inrichting van de administratie en door de welwillende voorlichting van den Penningmeester is die taak zeer vergemakkelijkt.

De Commissie heeft de eer de vergadering van aandeelhouders te adviseeren, om balans en Winst- en Verliesrekening goed te keuren, en den Penningmeester onder dankbetuiging voor zijne ook dit jaar

wederom aan de Vennootschap bewezen diensten, acquit en décharge te verlenen van het door hem over 1908 gevoerd beheer.

's-Gravenhage, 11 Mei 1909.

De Commissie voornoemd,

w.g. M. TEN BOSCH—BOSCHER.

„ „ J. H. BERGSMA.

„ „ W. VAN DER ZIJL.

Een informatiebureau van Oost en West.

De heer Boissevain heeft na alloop zijner korte reis naar Indië in zijn Van-Dag-tot-Dag-artikelen in het Algemeen Handelsblad reeds herhaaldelijk een opwekkend woord geschreven voor de jongelieden in Nederland, om hun werkring te gaan zoeken in ons rijk en schoon Indië. Hij meent met valn, dat de eigenlijke oorzaak, waarom tegenwoordig geklaagd wordt over de geringe zucht bij die jongelieden om hunne levensstaak te zoeken aan gene zijde van den Oceaan, voornamelijk gelegen is in onbekendheid met de voorwaarden en eischen der verscheidende betrekkingen in Indië en met de betekenis, de aantrekkelijkheid van het werk aldaar. Daarom zou de heer Boissevain wenschen „een bureel van advies en voortlichting, dat in aanraking is met de regeering hier en te Batavia, met Indische ondernemingen, maatschappijen en genootschappen, met elke vereeniging, die voor Moederland en Koloniën werkt, en Oost en West nader tot een poog te krijgen, en tot hetwelk zich kunnen richten allen, die in Indië jonge werkkrachten zoeken, allen, die in Nederland zichzelf of hun zonen wenschen op te leiden tot wat een loopbaan in Indië geschikt maakt.”

Het zou niet vleiend zijn voor onze eigenheid, wanneer wij het groote publiek er nog aan moeten herinneren, dat nu reeds tien jaar te 's-Gravenhage bestaat, over geheel Nederland werkt, en in Oost en West-Indië en elders in het buitenland hare vertakkingen of correspondenten heeft de Vereeniging Oost en West”, wier doel is: den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, en het bevorderen, zoowel van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder. Wij willen er nog eenmaal aan herinneren, dat zij dat doel tracht te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën;
2. het steunen van alles, wat dienen kan, om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de Inlandsche kunstnijverheid
3. het geven van raad, wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hunne opvoeding en onderwijs uit de Indië naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft en, desverlangd, het houden van toezicht over die kinderen.
4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoop en zoo voorts, aan naar Oost- of West-Indië vertrekkende of aldaar aangekomen personen.
5. het geven van raad, wat betreft hotels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medische hulp, inkoop en zoo voorts op verlangen van uit de Indië komende personen.
6. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden.
7. het medewerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de Vereeniging „Oost en West.”
8. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

Aan dit alles zou niet nu en herhaaldelijk weer behoeven te worden herinnerd, indien voor Indië zoo warm voelende personen als de heer Boissevain en anderen met hem toe wilden treden tot het lidmaatschap onzer Vereeniging, en indien de alvermogene Pers in Nederland eenige aandacht wilde schenken aan onzen arbeid en aan onze publicatiën, in het bijzonder aan ons orgaan, het Koloniaal Weekblad. Al moge het Koloniaal Weekblad veel vermelden wat ook elders aangetroffen wordt, de rubrieken bijv. „Wat de Inlander zegt” en „Wat de Chinees vertelt”, bevattende mededeelingen uit de door Inlanders en Chineezers gereedgemaakte dag- of weekbladen, worden, voor zoover wij met zekerheid meenen te weten, in geen ander Nederlandsch blad aangetroffen dan in het Weekblad van „Oost en West.” En het kan toch lang niet onverschillig zijn om, wanneer gehandeld wordt voor en over den Inlander, te weten, hoe

deze zelf zich uit over verschillende vraagstukken en toestanden. *)

In de jongste jaarvergadering der afdeling Zutphen en omstreken werd het van Dag-tot-Dag artikel „Een werkring in Indië” ter sprake gebracht, en die afdeling heeft begrepen, dat hetgeen de heer Boissevain wil, geheel ligt in de lijn van het streven der Vereeniging „Oost en West”, en daarom het Hoofdbestuur verzocht, „de vraag te willen overwegen, of en hoe eene instelling als de gewenschte door die vereeniging zou zijn tot stand te brengen, het resultaat dier overwegingen aan de eerstvolgende Algemeene Vergadering mede te deelen, en zoo mogelijk daaraan toe te voegen een voorstel, waarvan de aanneming tot het doel zou kunnen leiden.”

De Vereeniging „Oost en West” heeft eene Commissie tot verspreiding van populaire kennis omtrent Nederl. Oost- en West-Indië onder het voorzitterschap van Dr. H. Blink, welke commissie o.m. advies uitbrengt omtrent te houden lezingen, aangaande de uitgifte van populaire geschriften, enz., alles met betrekking tot Oost- en West-Indië.

De afdeling 's-Gravenhage heeft twee commissiën, een voor opvoeding, onderwijs, huisvesting, inrichting enz., en een ander voor hulp aan werkzoekenden en raad aan naar Indië vertrekkenden. De secretaris dier beide commissiën, de heer G. C. A. De Witt, houdt dagelijks zitting op het bureau in de Heulstraat no. 17. Een lijst van werkzoekenden komt geregeld voor op de achterzijde van den omslag van het Weekblad.

Vanwege het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging wordt zooveel mogelijk gezorgd voor de bekendmaking der oproepingen of mededeelingen betreffende de gelegenheden tot plaatsing van amotnaren en officieren of het doen van examens voor den Indischen dienst. Echter in verband met de geuite behoefte, heeft het Hoofdbestuur in zijne jongste vergadering, bij de bespreking van het Zuijpaensche voorstel, zich bereid verklaard, meer te doen ter bekendmaking van die gelegenheden en van de voorwaarden van plaatsing oij eenigen werkring in Indië. Wij vestigen de aandacht op twee gidsen op dat gebied, die ter raadpleging liggen op het bureau van het Dagelijksch bestuur in het bovenlokaal van de Heulstraat no. 17 (secretaris de heer E. van Assen), n.l.:

1o. De burgerlijke Gouvernements-betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië, van G. A. De Koning;

2o. Wat zullen de Indische jongelui worden?; een vraagbaak voor ouders en voogden in Indië, door H. M. van Halten.

Ieder, die zich tot onze vereeniging wendt om hulp of voorlichting bij de studie of de keuze voor een werkring met betrekking tot Oost- of West-Indië, zullen wij zooveel mogelijk ter zijde staan. De inlichtingen, die ons Bestuur niet dadelyk kan geven, zullen wij te bevoegder plaatse trachten in te winnen. Zullen wij in het begin nog heel wat moeijelijkheid ondervinden in de beantwoording van de tot ons gestelde vragen, in het verkrijgen van juiste inlichtingen, op den duur naar gelang wij meer gegevens zullen verzameld hebben, zal dat verbeteren, vooral wanneer wij op de medewerking mogen rekenen van de particuliere- en de staats-ichamen, die in Indië werken. Wij zullen ook gaarne medewerken tot de uitgifte van boekjes, die beschrijvingen zullen bevatten van het leven en werken in Indië in verschillende betrekkingen.

Wie de gelegenheid zoekt, om zich in Indië een werkring te verschaffen, zullen wij daartoe, voor zooveel wij dit vermogen, den weg wijzen. Maar, minstens genomen, voor verschillende beschouwing vatbaar rekenen wij de vraag, of het raadzaam kan zijn om met alle macht personen naar Indië te drijven, met voorspiegeling van schoone vooruitzichten, om uit alle lagen der maatschappij werkrachten op te pompen voor Indië, om het Europeesche element aldaar — koste wat het wil — te helpen uitbreiden en daardoor de mededinging te verzwaren van de ontwakende en oplevende krachten in Indië zelf. De energieke, de talentvolle personen, de personen, begaafd met een hoogstaand karakter en een edele inborst, zij zullen, van Indië voordeel trekkende, voor Indië en Indiërs ook veel ten goede uitwerken. Maar de armzaligen, voor wie Indië de melkkoe zou zijn, om hun het voedsel te schenken, dat zij elders door onvoldoend talent of gemis aan geestkracht niet kunnen machtig worden, die na den buit te hebben binnen gehaald, Indië zoo spoedig mogelijk den rug toekeren, en zich onverschillig betoonen voor Indië's verdere toekomst, dezulken laten wij liever aan de ziele zijde van den Oceaan.

*) Het dagblad De Telegraaf, ontwaarden wij met genoegen, is begonnen met aan de bedoelde rubrieken hare aandacht te schenken.

Schets van het maatschappelijk bestaan der Dajaks in de Doeson-landen, meer in het bijzonder die van de districten Midden- en Boven-Doeson, van de Residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

DOOR

E. VAN ASSEN.

II.

Benauve onze zilveren standmunt van $2\frac{1}{2}$ —1 en $\frac{1}{2}$ gulden, de zilveren pasmunt van f 0.25—0.10 en f 0.05 cent, en de koperen pasmunt van $2\frac{1}{2}$ —1 en $\frac{1}{2}$ cent, zijn bij de Dajaks nog de navolgende muntten in omloop, afkomstig van vroegere tijden:

- de reaal batoe = 7 soekoes = f 3.50.
- Dit muntstuk, dat zeer moeilijk te krijgen is, bestaat uit een staafje zilver in 3 verschillende vormen (voor zoover bekend) en is bedekt met liguren. Vermoedelijk is het van chineeschen oorsprong.
- de ringgit mariam = 6 soekoes = f 3.—
- de roepia njonja = 2 soekoes = f 1.
- de tali-tali = 30 duiten = f 0.25.
- de wang-wangan = 10 duiten
- de koperen gobang (in 3 verschillende soorten) = 2 duiten.
- de koperen duit (in 3 verschillende soorten aangetroffen).
- de koperen keping = $\frac{1}{2}$ duit.

Bovendien zijn er in omloop de „wang oehoe”, dat zijn duiten, die in het Negarasche worden vervaardigd en door de Negarasche handelaars worden ingevoerd bij de Dajaksche bevolking, doch niet in terugbetaling aangenomen worden.

Dat zulk eene voor de bevolking schadelijke handeling geen aanleiding heeft gegeven tot ernstige moeijeligheden, ligt in het feit, dat de bevolking die wang oehoe vermeldt en ze met ijzer van gongs vermengende, benut voor het maken van ringen en andere lijfsieraden.

In de ver afgelegen streken van de Ajoeh- en Patta-irivieren is men overeengekomen, om de wang oehoe onderling te gebruiken, zoolang deze niet elders gangbaar zijn.

Er zijn 2 soorten van wang oehoe:

- de gobang = 2 duiten (in 3 verschillende soorten).
- de duit.

De Negareesche handelaar weet gewoonlijk den Dajak al vleende aan te toonen, dat de wang oehoe even goed is als de oude duit, en soms wordt door hem ook wel eens van de zucht der Dajaks naar sterken drank geprofitteerd, om hen eenige oehoes als oude duiten in handen te spelen.

De bevolking is over het algemeen zeer tegen deze wang oehoe gestemd.

Er wordt zelfs gezegd, dat de Dajaks door vergif die handelaars om het leven weten te brengen, die het hen al te lastig maken of hen op te grove wijze bedriegen.

Bij het inwisselen van zilvergeld tegen oud koper ontvangt men:

voor f 2.50 315 duiten, d. i. f 0.12 $\frac{1}{2}$ bassi (voordeel) of 5%.

Met betrekking tot die z.g. oewang oehoe zij hier nog aangetekend, dat zij een grooter kopergehalte hebben dan de vaak afgesleten oude duiten, en dat, wat in het eene landschap gangbaar is, dikwijls elders als een valsch muntstuk wordt beschouwd.

De transacties worden gesloten in de reaal, d. i. een gefingeerde munt van 2 gulden koper; 1 gulden koper = 120 duiten.

Tenzelfe van de berekening van alle waarden in oud koper en van het gebruik van oud koper, lijdt de bevolking schade bij de betalingen van belasting in zilver.

Ook is het in het nadeel van de bevolking, dat die oude-duitencirculatie aanleiding geeft tot invoering van valsche waar, die wel in betaling wordt gegeven maar niet in betaling wordt aangenomen. Overigens is het gebruik van de oude duiten in den kleinhandel bij betaling van geringe waarden een groot gemak. De bevolking is er aan gehecht. De gulden, voorzien van de beeltenis onzer Koningin, worden dikwijls geweigerd; ook bestaat er eene meening bij de bevolking, dat een aantal rijksdaalders, de jaren 1872 en 1874 voerend, niet van Nederlandschen oorsprong, doch omgesmeede dollars zijn.

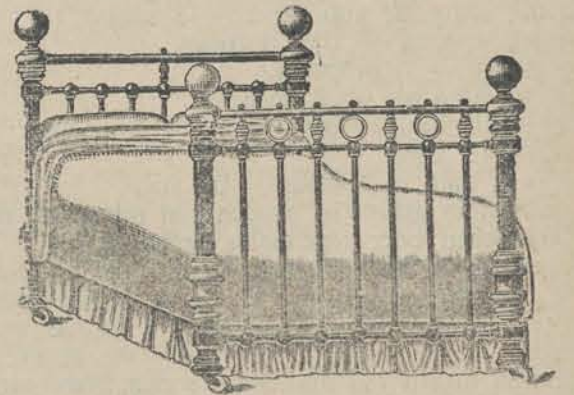
Gewoonlijk is er geen gebrek aan zilveren standpenningen, doch zilveren pasmunt wordt zeer zeldzaam aangetroffen, evenals Bank- en muntpapier.

Maten en gewichten van ons metriek stelsel zijn

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJNEN GESLOTEN VAN half een TOT twee UUR.

Taxatie en Onderzoek.

TAXATIE van handelszaken en koopmansgoederen, bij zaakdeelname, koop en verkoop, brand- of waterschade; bij scheiding en erfenis.

**H. van Holk, Notarieel-
Accountant**

42 Gedempte Burgwal 42
DEN HAAG.

Accountants-onderzoek.

„C”-School.
MUZIEK-ONDERWIJS

Nieuwe Snel-methode om kinderen of volwassenen, alvorens zij een instrument gaan beoefenen, eerst aanschouwelijk de beginselen te leeren 1o. der muziek: de notenleer, maatverdeling, tempo's, rusten, het nauwkeurig lezen uit de 3 sleutels, enz.; 2o. der techniek: de pianotoetsen-kennis, viool- en dwarsfluitgrepen of die van 't koperen-instrument.

Compleet in 10 lessen.

Leuke Leermiddelen, Puzzle's, Zandfiguren, enz.

Lessen aan 't strand f 2.50, aan huis f 1.50, avondlessen f 1.00, klas- of schoollessen f 0.50 de persoon.

Schrijf een briefkaart aan de Directie van de „C”-SCHOOL, Ged. Burgwal 42, DEN HAAG. Spreekuur 's morg. 8—10. (Assistente gevraagd.)

The New-York Bank

Onderling Speculatie stelsel

Dollar Ticket Methodon

AMERICANS

K. Achterom 14a
4e huis van af de Gravenstraat
's-GRAVENHAGE

Geopend van 9.30—3.30 uur

Prospectus gratis en franco

in deze afdeling niet in gebruik en zelfs onbekend.

De door de bevolking gebruikte maten bij het kopen van handelswaren zijn de navolgende:

1 Passer el = 0,7 Meter.

1 kabaja besar of kabaja kompeni = 4,5 Meter.

1 kabaja ketjil of kabaja pasar = 3 Meter.

1 datjing van 1 picol = 100 kattis.

1 gantang atoeran voor rijst = $8\frac{1}{4}$ kattis.

1 gantang goedang voor padi = $5\frac{1}{4}$ kattis.

1 gantang kampong voor zout = 5 kattis.

1 gantang atoeran = $3\frac{1}{4}$ tjepako.

(klapperdop) = 6 prapatan.

1 gantang goedang = 2 tjepako.

1 katti = 16 thail = $6\frac{1}{4}$ ons = 4 prapatan.

5 katti = 10 kilo.

1 kilo = 1 katti = 9 thail = 60 mata.

De handel is geheel in handen van inlanders, die den Dajakschen boer regelmatig exploiteeren.

De geïsoleerde bevolking, die langs de zijtakken van de Baritorivier woont en ook de Dajaks aan de oevers van de Baritorivier, moeten, bij de weinige zucht om zich buiten hun land te begeven, wel gebruik maken van tusschenpersonen, gewoonlijk Maleische handelaren, die namens hunne principalen van Marabahan en voorziden van handelswaren, deze streken met hunne vrouwen bereizen.

Marabahan, de sleutel van de Baritorivier en de 2e handelsplaats der Residentie, heeft aan dien handel hare opkomst te danken.

Voorts wordt het land bezocht door Negareesche handelaren, die het Boven-Baritogebied van rijst voorzien.

De handel is gewoonlijk ruilhandel en geschiedt door inwisseling van boschproducten tegen geld, zout, rijst, tabak, kleederen enz. Voor dat doel nemen de Marabahansche handelaren contanten mede, die door de Negarasche handelaren, na den verkoop van hun rijst, weder worden uitgevoerd.

Kapitaalvorming is er dus weinig en heeft dit al plaats door sparing als anderszins, dan belegt men het geld in blangas enz., zoodat het geld toch het land uitgaat.

Voorts worden nog uitgevoerd steenkolen en vogelstjes.

De invloed van het verblijf in de buitenlucht kan, volgens de wetenschap, de oorzaak wezen, dat de ziektegevallen en de sterfte onder eene landbouwend bevolking tot een minimum worden teruggebracht.

Het water in de rivieren van het Baritogebied heeft gelegenheid zichzelf te zuiveren, terwijl de bodem, met bosschen bedekt, aan het land een niet al te warm klimaat geeft.

Verklaart een en ander wellicht de reden waarom deze streken van groote epidemische ziekten vrij blijven, opvallend is het — onder die omstandigheden — dat men hier zoo weinig oude menschen ziet en de bevolking zich maar zeer weinig vermeerdert. De Dajak schijnt er niet veel voor over te hebben om oud te worden of gezond te blijven.

In den regel wordt op onze geneeskundige behandeling in het geheel geen prijs gesteld en tracht hij dit doel slechts te bereiken door allerlei kunstmatige middeltjes, bijgeloovige kunstbewerkingen en kwakzalverijen, die aan de baliangs een bestaan opleveren.

In het Teweh-gebied doet zich het verschijnsel voor, dat er zeer vele vrouwen zijn, die nummer kinderen krijgen, terwijl het zeer zeldzaam is daar een echtpaar te ontmoeten, dat met een groot kroost gezegend is.

De operatie van het vaccineeren wordt aangemerkt als het middel om de pokziekte over te brengen en daarom door de Dajaks zooveel mogelijk vermeden.

Tijdens het heerschen der mazelen laat de bevolking de ziekte niet alleen op haar beloop, maar ze tracht ze ook te verzwijgen, zoodat, door de onverschilligheid der ouders, vele kinderen sterven, wier dood, gedeeltelijk althans, had kunnen worden voorkomen.

Afgescheiden van dit alles, hangt de levensduur natuurlijk nog af van andere invloeden, als van het geslacht, de erfelijkheid, beroepsbezigheden enz.

Vele mannen ondervinden bij het vellen van het groothout in de bosschen voor den aanleg nimmer ladangs de schadelijke invloeden der uit den bodem opstijgende miasma's.

Ook bij het branden en vellen der groote boomen wordt dikwijls hun leven bedreigd.

De geringe en slechte hulp, welke aan vrouwen bij en na hare bevalling wordt verleend, is mede één der hoofdoorzaken, waarom zoovele kinderen in het eerste levensjaar sterven en geen toename van de bevolking te constateeren valt. De treurige assistentie van kwakzalvers, als de baliangs, wordt daarbij gewoonlijk ingeroepen, omdat geneeskundi-

ge hulp uit een zeker vooroordeel, dan wel uit vrees wordt vermeden.

In verband met die bestaande maatschappelijke vooroordeelen en met het bijgeloof der Dajaks, kan men gerust zeggen, dat deze zich in de meeste gevallen zelf om het leven brengen.

(Wordt vervolgd.)

Uit de O.-I. Mail.

Onder de rubriek „Onderwijszaken” in het Bat. Nieuwsblad wijdt de heer L. G. J. Vermeulen een artikel aan Hooger onderwijs in Indië, waarin hij o.m. zegt, dat het z.i. beter zou zijn de voorbereidende klassen der Doctor djawaschool af te schaffen en slechts jongelieden op te nemen die een driejarige H.B.S. hebben doorlopen.

Men oeweert wel eens, dat, als de inlandsche artsen gedurende hun studietijd in een geheel europeesche omgeving zijn, zij zich later niet weer thuis vinden in de inlandsche, dat ze er ontevreden zijn, dat het dus voor hun eigen later geluk, voor hun bestwil is, als men hen tijdens hun verblijf aan de school zooveel mogelijk in eigen omgeving houdt. Velen zijn met mij van meening, zegt de heer Vermeulen verder, dat dit wel een ouderwetsch motief is. Er heeft in Indië altijd een soort kastenwezen bestaan, vooral ook op het gebied van onderwijs, waarmede, geloof ik, gebroken moet worden. Ik zie niet in, waarom ontwikkelde Inlandsche artsen in hun latere carrière niet met Europeanen om zouden kunnen gaan. In beschaving doen ze voor velen van ons niet onder, in ontwikkeling evenmin. Waarom dan die afscheiding? En als ze ergens moeten wonen, waar geen Europeanen zijn, als ze daar leven alleen, omringd door inlanders, die in beschaving en ontwikkeling beneden hen staan, welnu, hoe veel Europeanen treft niet in Indië eenzelde lot? Zij zullen zich niet ongelukkiger gevoelen dan onze landgenooten. Zou men de zorg voor het welzijn der inlandsche artsen niet een beetje te ver drijven door hen van hun jeugd af zoo afgezonderd te houden tenmidten der europeesche maatschappij?

Wat ik hierboven schreef over de inlandsche artsen en hun school geldt eveneens voor de weldra te openen school voor inlandsche rechtskundigen en de leerlingen ervan. Ook voor deze jongelui zou het om dezelfde redenen beter geweest zijn, als ze eerst een H.B.S. met driejarige cursus afgevoerd hadden. Voor den cursus der inlandsche veeartsen te Buitenzorg worden immers ongeveer dezelfde eischen gesteld. En daardoor worden weer eenige onderwijzers uitgewonnen, waaraan het europeesch onderwijs zulk een nijpend gebrek heeft.

Ten slotte, waarom beide scholen niet vereenigd tot één? Ze zouden het begin geweest zijn van de medische en juridische faculteiten eener toekomstige indische hoogeschool. En bij deze twee inrichtingen, later uitgebreid wat leerplan betreft, gebracit op hooger peil, kon zich dan Afd. B aansluiten als toekomstige litterarische faculteit. Ook de Vrije Universiteit te Amsterdam is op die wijze begonnen, eerst laag bij den grond met een beperkt aantal professoren, langzamerhand zijn leervakken en zijn hoogleeraren vermeerderend, wordend wat de andere universiteiten zijn. Wat organiseren betreft, mag men dikwijls wel eens een lesje nemen bij de rechtzinnig geloovigen!

En nu nog iets, zoo besluit de heer V. „In vorige artikelen heb ik bepleit toelating van inlandsche en chineesche leerlingen tot de bestaande inrichtingen van europeesch onderwijs. Nu zou ik omgekeerd toegang willen vragen van jongelui van anderen landaard, Europeanen en Chineezers, tot de inlandsche scholen die ik in dit artikel besprak. Er zijn, om me tot de reeds bestaande te bepalen, zooveel geneeskundigen noodig; is er een school, waar nog plaats is voor velen; er zijn in Indië tal van jonge mannen, die zoeken naar een middel om zich voor het leven te slaan; welke reden kan er bestaan dezen niet de gelegenheid te geven, die er is? Van alle zijden zou de indische maatschappij daarmee gebaat zijn.”

De heer Lieftrinck in Atjeh.

Over de werkzaamheden van den regeringscommissaris, den heer Lieftrinck, in Atjeh lezen wij het volgende in de Sumatra Post:

„Met den gouverneur maakte hij een vluchtige reis per stoomtram langs de Noord- en Oostkust; nadat de eerste naar Koeta-Radja terugkeerde, bleef de heer Lieftrinck te Sigli, om van daaruit zich in het bijzonder van alles en nog wat op de hoogte te stellen.

Dit is een sober relaas van de verrichtingen van den Hoogen Commissaris, voegt dit blad er aan toe, maar er is niets meer van den Edelen Heer bekend, nadat hij zijn zwerftocht heeft aangevangen;

het blijft dus nog steeds erg nevelachtig, wat hij hier feitelijk komt doen, al wordt de algemeene opinie steeds sterker, dat Z.H.E.G. gerust te Batavia had kunnen blijven.

Maar de minister van koloniën, in wiens brein deze curieuse opdracht is opgekomen, wenscht bepaald de uitvoering daarvan, waarbij de gouverneur-generaal zich heeft neergelegd, ook ten slotte Atjeh's gouverneur, nadat hij op duidelijke wijze van zijne persoonlijke ontstemming heeft doen bliken en medegedeeld, dat het uitsluitend het groote staatsbelang was, dat hij door zijn aftreden ernstig zou worden geschaad, dat hem had doen besluiten de controle en het toezicht van een regeringscommissaris te aanvaarden.”

Stadsgeneesheeren.

Naar de Indische bladen vermelden, bestaan er plannen om op de drie hoofdplaatsen van Java de ziviele geneesheeren af te schaffen. In hun plaats zouden bepaalde artsen worden aangewezen, bij wie de zieke ambtenaren en beambden zich kunnen melden, terwijl het aan henzelf is overgelaten, welken dokter zij willen hebben.

De kosten van den aldus uitgeoefenden geneeskundigen dienst worden berekend tegen een vastgesteld tarief, dat door de artsen zal worden goedgevonden. Elke maand zal de dokter dan zijn declaratie indienen bij het gouvernement. Wijkdokters zullen dus niet meer bestaan.

De geneesheeren zullen dan ook worden beloond naar het werk, dat zij verrichten. Civiele geneesheeren, die niet gaarne door de ingezetenen zullen worden geraadpleegd, zullen niet elke maand hun tegemoetkoming van den staat toucheeren, o.e. wel eens niet in verhouding zou kunnen staan tot den gepresteerden arbeid, terwijl ook andersom geen minimale beloning wordt gegeven voor een overmaat van arbeid.

Die luie Javaan!

Onder dit opschrift schrijft het Bat. Nieuwsblad:

„Nu het de tijd is van het padisnijden, ziet men dagelijks gedemonstreerd, hoe heilzaam de vrije arbeid, en in het bijzonder het taakwerk, op den ijver zelfs van den als aartslui signaleerden Javaan werkt. Lui is de Javaan altijd als hij in heeren dienst, zonder de minste vergoeding, wordt te werk gesteld. Lui is de Javaan als hij in keringan, d.i. kleinen heerdienst, voor het herstellen van een desabrug of iets dergelijks van zijn eigen werk wordt gehaald. Laat hem echter de gelegenheid om zich naar verhouding van den verrichten arbeid te zien betalen, dan zal het wel blijken dat de bruine broeder toch zoo lui niet is als wel algemeen beweerd wordt.

Hebt ge ooit den padioogst in de desa tot het einde toe bijgewoond? Zooals bekend is, ontvangen de oogsters voor de aan den eigenaar geleverde padi een gedeelte, 1/7 à 1/5, als loon. Die vrouwen hebben er dus belang bij, om zooveel te snijden, als haar krachten haar veroorloven, want de bawon, het oogstloon, is daarmee in evenredigheid. En zoo ziet men vrouwen padi snijden, van den vroegen ochtend tot laat op den dag, met enkel eenigen tijd verpoozing voor een versche sirihruijn of om den dorst te lesschen. Oogst vrouwen, die eenig voedsel naar de sawah medenemen, behooren tot de zeldzaamheden; de meesten laten in den tijd van het padisnijden het onontbeerlijk middagmaal gaan. En zoo kan het gebeuren, dat padioogsters het zoover kunnen brengen, dat ze zoo goed als onafgebroken doorsnijden van 7 uur 's morgens tot 3 à 4 uur 's middags!

De Javaan is en blijft toch met dat al een lui volk!”

Er zal nu toch een 5e Jaarmarkt-tentoonstelling te Soerabaja gehouden worden van Zondag 1 Augustus t/m. Dinsdag 10 Augustus 1909, bestaande uit:

Afdeling I. Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid in den Indischen Archipel (bewerking van metalen, hout, bamboe en rotan, leder, hoorn, been, schildpad, schelp paarlemoer, klapperdop, vlechtwerk, batik-, weef- en borduurkunst, aardewerk, bereiding van zeep, oliën, vruchtensappen, siropen, geleien, manisans, tabaksoorten, zee- en riviervischerij, modellen, enz.)

Afdeling II. Kampong toekang van Inlandsche bedrijven.

Afdeling III. Meubels.

a. Houten meubels.

b. Bekleede meubels.

c. Rotan meubels.

Afdeling IV. Photographie-kunst (uitsluitend indische landschappen en typen).

Afdeling V. Tuinbouw.

Bekroningen: eerediploma's voor de mooiste sierplanten.

Afdeeling VI. Ooftheelt en Bloemen.

(Met medewerking van den heer Westendorp en de vereeniging „Ooftheelt” te Buitenzorg).

Afdeeling VII. Pluimvee.

(Met medewerking van den heer La Bastide).

Tramlijn naar Asaham.

Naar de „Deli Ct.” verneemt is op den 10en April door de Deli Spoorweg Maatschappij bij den Resident een request ingediend aan den Gouverneur-Generaal, vragende preferentie voor de concessie van den aanleg eener tramlijn van Tebing linggi naar Tandjong Balei.

Zoodra deze preferentie is verkregen, zal met de opmeting een aanvang worden gemaakt.

Over de Chineesche kruiser „Hai Che”, die voor Batavia ligt, schrijft het Nieuws v. d. D. v. N.-1.: „Wij brachten een bezoek aan den Chineeschen kruiser „Hai Che.”

Noch de Commandant, noch de Regeeringcommissaris waren aan boord. De laatste was met zijn secretaris naar Bandoeng vertrokken. Dientengevolge werden wij ontvangen door den Eersten Officier, den heer S. H. Lin, kapitein ter zee, die met groote welwillendheid alle mogelijke inlichtingen gaf omtrent den oorlogsbodem.

Rustig gezeten in de groote, zeer geriefelijk gemeubileerde hut van den commandant, kregen wij eerst uitgebreide inlichtingen omtrent het schip, de bewapening en de bemanning; daarna werd een omwandeling van den kruiser ondernomen.

Bijzonder mooi was de hut van den „Commandore” S. K. Ahen, ruim en licht; in zachtroze kleuren gestoffeerd; meer een boudoir dan het woonvertrek van een krijgsman.

In een glazen kast stond een fraaie verzameling zilverwerk, prijzen welke de equipage in verschillende roeiwedstrijden had behaald.

Aan elke zijde van de hut stond een prachtig glimmend 3-ponder van de firma Armstrong Whitworth & Co., een schrille tegenstelling met de rose stoeltjes en de zachte kleuren van de wanden.

Enkele der oudere officieren hebben hunne opleiding genoten op Engelsche oorlogsschepen, de jongeren zijn echter allen afkomstig van het Chinese Naval College te Fu-Chow, waar ook onderricht wordt gegeven in de Engelsche taal.

Onder geleide van onzen vriendelijken leidman bezichtigden wij toen het geheele vaarttuig; eerst de hutten met zit- en slaapvertrek, de ruime en gezellige messroom der état major, de dekken, keukens, kortom, alles werd door ons bezichtigd en... bewonderd. Want overal trof ons, heel anders dan wij verwacht hadden, de groote zindelijkheid, alles glom en blonk ons tegemoet. Natuurlijk werden onze reukorganen nabij de kombuis eenigszins eigenaardig getroffen, door de ongewone geuren der speciaal Chineesche kostjes die daar werden bereid.”

WEST-INDIË.

Surinaamsche begrooting voor 1910.

Door de Koloniale Staten is het Voorloopig Verslag op de door den gouverneur ingediende begrooting voor 1910 uitgebracht.

Uit het verslag blijkt dat er nog al verschil van meening tusschen bestuur en staten valt waar te nemen.

In sommige opzichten zijn wij het volkomen met het wetgevend lichaam der kolonie eens, zoo o.a. dat er, trots het financiële plan, hetwelk speciaal aanstuurde op de bestrijding der huishoudelijke uitgaven uit eigen middelen, weinig te bespeuren valt van de zoo noodige zuinigheid in de gewone bestuursuitgaven.

Met nadruk werd de aandacht gevestigd op de stijging met ruim f35000 in het afgelopen jaar der uitgaven aan subsidiën voor het bijzonder onderwijs, terwijl men ook meende, dat men wel met wat minder af kon voor den cultuurtoen en dat bij beter toezicht van het bouwdepartement zuiniger zou kunnen worden gewerkt.

Waar nu door het bestuur in zijne voorstellen zoo weinig rekening wordt en werd gehouden met de aanwezige middelen, elke belastingverhoging wordt aangegrepen als middel om gewenschte, doch niet volstrekt noodzakelijke uitgaven te bestrijden, is het te begrijpen, dat de Koloniale Staten weinig lust betoonen om nu weder hunne goedkeuring te verleenen aan een belastingverhoging, die de kolonie blijkens ondervinding toch geen stap nader brengt tot het doel der financiële zelfstandigheid.

Het is dan ook te begrijpen, dat het wetgevend lichaam der kolonie deze begrooting met meer dan gewonen kritischen blik heeft gemonsterd.

De critiek was vrij scherp bij bespreking van den post voor het boschwezen, ten aanzien waarvan wij

in het verslag de verklaring lezen, dat de leden unaniem zich voorgenomen hebben om daarvoor geen gelden meer toe te staan. Zelfs meende men, dat de voor 1909 voor een proef-exploitatie toegestane bedragen niet verder behoorden te worden uitgegeven.

Tot nu bedroegen de uitgaven van het boschwezen plm. 1½ ton, waarbij nog gevoegd moet worden plm. f80000 voor 1909 toegestaan, terwijl voor 1910 ongeveer een gelijk bedrag werd aangevraagd. Nu, terwijl deze zaak al 3 jaren aan den gang is, wordt nog tevergeefs gezocht naar eenig houvast voor eventueel te behalen succes, tengevolge van de geheimzinnigheid ten aanzien van dezen dienst door het bestuur beërcht.

De cultures werden in het Voorloopig Verslag niet onopgemerkt gelaten. En te begrijpen is, dat daarbij de grootste aandacht werd geschonken aan de bacovencultuur.

Hierbij werd de opmerking gemaakt, dat het bestuur evenzeer schuld droeg aan de aanvankelijke mislukking als de planters, op wie het nu die schuld zou trachten te schuiven.

Tusschen haakjes zij opgemerkt, dat in de Surinaamsche Bode een artikel voorkwam, waarin den planters wordt beduid, dat de meesten hunner de zaak te licht hebben opgevat en eigenwijs de raadgevingen, die hun werden, in den wind sloegen.

Hierop wijst ook een in Onze West voorkomend artikel van den vertegenwoordiger der United Fruit Co., Williams, die daarbij tevens ten aanzien van een ook in het V. V. voorkomend voorstel, om een deskundige uit Costa Rica te ontbieden ter bestrijding van de Panama-ziekte in de bacovenaanplantingen, te kennen gaf, dat zulk een deskundige niet te vinden is.

Ter aanvulling zij ten aanzien van deze cultuur nog aangeteekend, dat de heer Williams uitdrukkelijk verklaarde door de ondervinding te hebben geleerd, dat van de bacovencultuur bij behoorlijke en stelselmatige zorg zelfs betere resultaten waren te wachten, dan hij aanvankelijk reeds meende te mogen voorstellen.

Koninklijk geschenk.

In de Gerardus Majella Stichting had de aanbieding en onthulling plaats van het borstbeeld van H. M. de Koningin, op verzoek van de verpleegden door de Koningin geschonken. De aanbidding geschiedde door mevrouw Fock, die een rede hield in denzelfden geest als onlangs bij de aanbidding der geschenken aan de andere lepra-inrichtingen. „De Surinamer” beschrijft de buste aldus: Zij is iets meer dan levensgroot, uit brons vervaardigd. De koninklijke diadeem siert haar, de schouders bedekt het staatsiekleed, waarover korallen en paarden slingeren, terwijl op het voetstuk de Hollandsche leeuw en bloemen gewerkt zijn.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Nederl. Vereeniging „Oosten West” en haar orgaan Het Koloniaal Weekblad mogen zich verneugen in de sympathie der inlandsche en maleisch-chineesche pers in Ned.-Indië. De Pantjaran Warta deelt mede, dat ook de Bintang Soerabaja met ingenomenheid van beide melding heeft gemaakt, maar de ruimte, door 't Weekblad voor die pers bestemd, te klein vindt*). Daarom raadt eerstgenoemd blad haren lezers aan het Koloniaal Weekblad in de gelegenheid te stellen daaraan meer uitbreiding te geven door de vereeniging „Oost en West” te steunen en tot het lidmaatschap toe te treden. Zij, die dit willen doen, hebben slechts van hun voornemen per briefkaart aan de redactie der Pantjaran Warta kennis te geven. Deze zal dan verder met het bestuur in correspondentie treden. Zij eindigt haar sympathiek artikel als volgt: „Ieder, die van deze vereeniging lid wordt, geeft het bewijs, dat hij zijne natie lief heeft. Naam, beroep of betrekking en woonplaats van hen, die tot het lidmaatschap toetreden, zullen in ons blad vermeld worden. „Oost en West” maakt geen onderscheid tusschen inboorling en chinees. Zij wil beiden hare hulp aanbieden.”

In hare rubriek „Gado gado”, waarvan de inhoud dikwijls vrij scherp is, als het ware gekruid met mēngkrēng tjengis of lōmbok rawit (de kleine, zeer bijten-scherpe soort van spaansche peper) onderwerpt genoemd blad dikwijls handelingen van bestuursambtenaren — van europeesche zoowel als van inlandsche — aan het oordeel van het publiek en schroomt niet de aandacht van Regeering en Justitie daarop te vestigen. Zoo vertelt de schrijver van een controleur, die zich vergrepen heeft aan gelden, toekomstende aan eene niet al te rijke desavrouw, en op de vlucht is gegaan,

*) Het bedoeld artikel is echter niet onder de oogen der redactie van ons Weekblad gekomen, daar zij nummers 58 t/m. 69 van de Bintang Soerabaja niet heeft ontvangen. De verpakking van dit blad laat voor de lange reis veel te wenschen over. Dikwijls komen er nummers gehavend of in het geheel niet hier aan.

toen hij, na zijn ontslag, gerechtelijk vervolgd zou worden; van een tweeden europeeschen bestuursambtenaar, die failliet is verklaard; van een derde, wien hij den bijnaam van „Kang djeng gila hormat” geeft, dien aan de kaak stellende om zijn verzotheid op hormatsbewijzen; van een vierde, die verplichting had aan een houtvester, bij wien hij dikwijls at en dronk en zich door dezen liet overhalen om een loerah (desahoofd), die zich niet in de gunst van het Boschwezen verheugen kon, te doen ontslaan, hetgeen ook gebeurde. Het blad vertelt, dat, naar aanleiding van dit laatste bericht, de Directeur van Binnenlandsch Bestuur last heeft gegeven om de zaak door den betrokken assistent-resident en regent te doen onderzoeken. „Wij hielden de handen omhoog en brengen den Heer Directeur van B.B. een erbidig saluut, dat hij aan ons bericht aandacht heeft willen schenken, roept het blad verheugd uit.

De Pewarta Soerabaja bericht, dat eenige adellijke inlandsche ambtenaren te Soerabaja het voornemen hebben opgevat onder den javaanschen adel een vereeniging op te richten, met het doel hunne afkomst hoog te houden en te voorkomen, dat in hun stand de klad wordt gebracht door personen uit andere gewesten, in den regel niet veel meer dan landloopers, die voorgeven van adel te zijn en met hooge adellijke praedicaten pronken.

Van een vereeniging van geheel anderen aard, als de tot dusverre in dit weekblad besprokene, maakt de Bromartani melding. Te Solo is n.l. onder den naam van Wiworo Hardjo (= de deur tot welvaart) een vennootschap tot het drijven van koophandel opgericht. De in de javaansche sociëteit, Abiprojo, belegde bijeenkomst werd door ongeveer 150 personen, ambtenaren zoowel als particulieren, bezocht, niet alléén uit Soerakarta, maar ook uit de Gouvernementslanden. Een half uur voor het begin der vergadering kwam de Rijksbestierder van Soerakarta in het gebouw en liet zich door den leider omtrent doel, organisatie en werkzaamheid der vereeniging inlichten.

Haar doel is om bij den javaan den handelsgeest aan te wakkeren en iedereen, die zulks wenscht, gelegenheid te geven zijn geld voor den handel beschikbaar te stellen.

De inleider der vergadering, de redacteur van het te Malang (Pasoeroean) verschijnend blad Tjahaja Timoer, haalde in zijne openingsrede o.a. de woorden van Admiraal de Ruijter aan: „Willen is kunnen.” Het bedrijfskapitaal der vennootschap zal f500.000 bedragen, verdeeld in 20.000 aandelen, ieder van f25. Zij, die deelnemen, moeten het bedrag in vijf termijnen storten.

De aanwezige kliwons (ambtenaren van den Soesoehoenan, volgende op den rang van boepati) besloten de vereeniging te steunen. De voorzitter van Abripopo verklaarde, dat niet-ambtenaren wanneer zij aandeelhouder van Wiworo Hardjo zijn, lid van die sociëteit kunnen worden. Hij rekende er op, dat daardoor de omgang en goede verstandhouding tusschen ambtenaren en niet-ambtenaren bevorderd zou worden. De vennootschap zal ook een weekblad voor handelsberichten uitgeven. Het voorloopig bestuur, dat op dien avond gekozen werd, hoopt, dat het in de Bromartani opgenomen verslag der vergadering door de verschillende bladen overgenomen zal worden. Het is niet in de gelegenheid om, zooals gebruikelijk is, zelf een verslag aan de pers aan te bieden. Als bewijs van belangstelling, heeft Solo's Rijksbestierder een javaansche vertaling daarvan gevraagd.

In de Sinar Borneo verwijt Si baroe mēndoesin (= de pas ontwaakte) den bewoners van het groote eiland Borneo, dat zij, vergeleken bij de inboorlingen der andere eilanden, zeer ten achter zijn, dat zij er niet aan denken een beweging in het belang van den vooruitgang, zooals op Java door het jong-javanencongres, in het leven te roepen. Maar wie weet, wat later nog gebeuren kan. roept hij hoopvol uit, zijne landgenooten aanmoedigende hetzelfde te doen, wat op Java gedaan is: laat ons iets dergelijks als Boedi Oetomo ook op Borneo tot stand brengen! Dat zal ons eiland doen vooruitgaan. De beweging dient van de inlandsche ambtenaren uit te gaan; zij moeten den kleinen man hierin het goede voorbeeld geven, dan zal deze van zelf volgen.

De Periañan ergert er zich over, dat de mohammedaansche voorschriften te Solo niet naar behooren opgevolgd worden, dat men daar op de sekaten (een soort kermis één week voor garebegmoelod, het officiële javaansche feest, dat aan de javaansche hoven te Solo en Djokja gevierd wordt ter herdenking van Mohammeds geboorte, Maulid an Nabi), zooveel islamieten zich te goed zag doen aan allerlei chineesche gerechten in de

chinesche eethuizen. Zij verzekert, dat 90% van de inboorlingen te Solo varkensvleesch eten en zich dus niet bekommeren om de voorschriften van den Profeet, die in den qoran het nuttigen van varkensvleesch *chara'm* (= verboden) heeft verklaard. Ook zijn er veel inboorlingen, vervolgt het blad, die niet afkeerig zijn van sterken drank, als jenever, cognac enz. In de café's en waroengs (winkels) ziet men tal van inlanders, adellijken zoowel als niet-adellijken, een bittertje drinken. Men moet daarom niet verbaasd zijn, als men daar een dronken inboorling over straat ziet gaan! — De redactie vraagt: is dit een gevolg van het liberalisme der *ka o e m m o e d a*?

In de *Pembrita Atjeh* van 9 April j.l. schrijft Bayboe Sanam een van gezond modernisme getuigend pedagogisch opstel, getiteld: „Perkataän jang kasar, moeka jang asam”, waarin hij ouders en opvoeders den goeden raad geeft te breken met de slechte, tot nederatom gevolgde gewoonte om kinderen bij iedere kleinigheid die zij, zelfs onopzettelijk, misdaan hebben, met een zwaar gezicht harde woorden toe te voegen, waardoor de kleine boosdoeners zeker niet tot schuld-bekentenis en berouw, maar veeleer tot onoprechtheid geleid worden. Hij licht dit met voorbeelden aardig toe en eindigt met een gedicht, waarvan de moraal is, dat zachtheid en vertrouwen de grootste opvoedende krachten zijn.

Kota Piliang weerspreekt in de *Pertja Barat* een paar artikelen zoowel in de *Sumatrabode* als in de *Tjahaja Sumatra* tegen Indië's bestuur gericht. Schrijver vindt, dat de „Indiërs” op den goeden weg zijn door zich naar alle richtingen meer en meer te ontwikkelen ook door studie in Nederland, maar dat Indië nog lang niet rijp is om zichzelf te besturen en zich dus dankbaar onder de leiding van Nederland moet blijven stellen.

Beide laatstgenoemde bladen staan onder hoofdredactie van den begaafden Battak Dja Endar Moeda, die, evenals zijn hier studeerende landgenoot, ook dichter is.

Het feestnummer van de *Bandera Wolanda* verschenen bij de geboorte van Prinses Juliana begint met een fijngeweeld Maleisch gelegenheidsgedicht van R. Soetan Casajangan Soripada.

In hetzelfde nummer van de *Bandera Wolanda* wordt de secretaris der onlangs tot stand gekomen Studiecommissie van de Vereeniging „Oost en West” (zie het reglement in het voorgaand nummer van het Koloniaal Weekblad), terecht gewezen, omdat hij eene uitnodiging namens zich en zijne echtgenoot ter bijwoning van eene vriendschappelijke samenkomst te zijnen huize met hier te lande studeerende Indische jongelieden had geadresseerd eenvoudig aan „Pangeran Notobroto, Willemsparkweg 190 te Amsterdam.” De schrijver vindt het natuurlijk, dat prins Notobroto daarop niet geantwoord en ook niet op de bedoelde bijeenkomst verschenen is.

Het adres in het Hollandsch vertaald zou geluid hebben: Aan Prins Notobroto. Zeker eigenaardig is het, dat de redactie van het blad, waarin die terechtwijzing voorkomt, op een andere plaats van hetzelfde nummer spreekt van „onzen Javaanschen vriend R. M. Noto Soeroto”, den zoon van Prins Noto di Remjo van het Pakoe Alamsche Huis te Jogjakarta. Het komt ons voor, dat een verbodig adres geadresseerd: „Aan Prins Hendrik der Nederlanden” met eenigen goeden wil wel door den beugel zou kunnen, maar zeker dunkt het ons, dat de meest vertrouwde vriend van Zijne Koninklijke Hoogheid in een openbaar geschrift niet spreken zal van „onzen Duitschen vriend Hendrik”, of nemende de Prinses von Wied van „onze vriendin Maria.” B.

WAT DE CHINEES VERTELT.

In de *Ho Po* vertelt Tjiong Loen Tat de geschiedenis van den Thaykan (= eunachus, gesnedene) The Ho, op Java onder de indochinezen bekend als Sampo Toalang, Sampo Taydjinn of Sampo Tong en in de javaansche badads (kronieken) als Dampo Awang. In de maleische landen vereert men hem als een heilige, en te Semarang en in Siam beschouwt men hem als een phosat (godheid) en wordt hem goddelijke eer bewezen. Volgens de legende zou hij begraven liggen in de grot Gedong batoe, op het particuliere land Tjandi, gelegen bezuiden de hoofdplaats Semarang en toebehoorende aan den bekenden Majoor-titulair der Chinezen Oeij Tjiong Ham. Telken jare wordt ter eere van genoemden hofgrootte het feest „Koeda sampo” te Semarang gevierd. Men geleidt dan zijn symbolisch rijvaard naar zijn graf en het geld voor een aan

Thien (= de Hemel) walgevalig werk, want er een vrouw, in boetegewaad met een boeje gras in de hand, net paarú volgt. Men ziet steeds vrouwen van schatrijke chineezen, die een georte hebben gedaan, blootsvoets en schamel gekleed als eenvoudige desavrouwen, met den stoet meeloopen.

In het derde jaar der regeering van Keizer Eng Lok Koen vertrok The Ho met een vloot van 92 oorlogsvaartuigen, waarop zich een legermacht van 37800 soldaten bevond, van Sautjice, en zocht daarmede de staten bewesten het Hemelsche Rijk, welke hij aan China schatplichtig maakte. In het vijfde jaar van Eng Loks regeering, keerde hij naar zijn vaderland terug. Het volgende jaar vertrok hij weder met een vloot en veroverde o.m. het eiland Ceylon. In het tiende jaar van Eng Loks bestuur kreeg hij last om Sumatra te bezoeken. In het vijfde regeeringsjaar van Keizer Koen, onderwierp hij de rijken Tiamshia, Djawa, Tjinlap, Kioekang, Siam, Sumatra, Kedah, Perak, Djohor, Salangor en andere maleische staten, te zamen ten getale van meer dan dertig.

In dien tijd, zegt schrijver weemoedig, was de naam van zijn stamland beroemd en in den vreemde geëerd. Vele landen waren aan het Hemelsche Rijk schatplichtig. De chineezen, die zich in Insulinde bevonden, hadden het er goed. Hoe geheel anders is het tegenwoordig, roept hij bitter uit, de chineezen worden thans als een overwonnen volk beschouwd, dat niets waard is. Overal worden zij vernederd. Zelden staat de deur der rechtvaardigheid voor hen open!

Wat is de reden, dat het chineesche volk, dat vroeger zoo hoog stond, nu allerwege geminacht wordt? vraagt hij. Hij schrijft deze verandering toe aan den invloed der Ka o e m B o a n, de Mant-sjoes. De achteruitgang van China dagteekent van het oogenblik, dat deze dat onmetelijke rijk hebben veroverd. Tijdens de regeering van den Mant-sjoes-keizer, Khian Liong Koen, ontstond er strijd tusschen de chineezen op Java en de Oost-Indische compagnie. *) Duizenden chineezen werden gedood. De nederlandsche Gouverneur-Generaal was over deze zaak erg verlegen en zond een afgezant naar Pekang om genoemden vorst verontschuldigen aan te bieden. Doch wat antwoordde deze? In stede, dat hij medelijden had met de verdrukte chineezen, verklaarde hij, deze niet meer als zijne onderdanen te beschouwen, daar zij uit hun land waren weggelopen. Deze verklaring maakte de nederlanders stoutmoedig, zoodat zij sedert de hoakiauwbin (emigranten) duriden vernederen.

In de *Pewarta Soerabaja* waarschuwt Bintang doenia (= ster der wereld) tegen de geheime kongsi (vereniging) Kong Gie Siang te Loemadjang (residentie Pasoeroean), die hetzelfde voor heeft als het bekende geheime genootschap „Hemel en aardeverbond (Thian Tee Hwee). Wanneer men aan haar bestaan niet zoo spoedig mogelijk een einde maakt, zullen er ernstige dingen gebeuren en zal er in Loemadjang veel bloed stroomen. Want die vereniging is nu reeds vrij krachtig; hare leden hebben zich met revolvers gewapend. Het is zeer te betreuren, zegt schrijver, dat zelfs vermogende chineezen lid zijn van die kongsi van landloopers (badjingan). Om de politie op een dwaalspoor te brengen en hare kwade bedoelingen te verbragen, heeft het bestuur der vereniging bevolen, dat bij de geboorte van een prins of prinses van Oranje-Nassau de leden hunne huizen zullen verlichten en de offertafels moeten inrichten als voor het brengen van een dankoffer aan het Opperwezen.

De *Sinar Borneo* neemt uit de *Pemberita Tjoeng Wa* het bericht over, dat de Chinese Regeering een hooggeplaatsten ambtenaar als regeeringscommissaris met twee oorlogschepen naar Nederlandsch-Indië zal zenden om aan chineezen, die zich jegens hunne landgenooten verdienstelijk hebben gemaakt, ordeteekenen uit te reiken.

*) De schrijver bedoelt hier de in onze Indische geschiedenis als „Chineesch bloedbad” gebrandmerkte gebeurtenis te Batavia (9 en 10 October 1740), waarbij meer dan tienduizend Chineezen, mannen, vrouwen en kinderen het leven lieten.

Van Vreemde Koloniën.

Rijst in den Congo.

Het bestuur van den Congo-staat is er steeds op uit geweest om de teelt van voedingsgewassen te bevorderen in de nabijheid der bestuursvestigingen, teneinde te voorzien in de behoeften van het personeel.

Hiertoe zag men zich genoodzaakt bij enkele gun-

sug gelegen posten op meer uitgebreide schaal dien teelt ter hand te nemen.

In 1904 werd hier een begin mee gemaakt en nu is net bij den post te Kitobola, dat in hoofzaak rijst op betrekkelijk groote schaal wordt verbouwd. Deze graansoort was reeds te voren elders in den Congo ingevoerd, zonder dat daarmede evenwel bevredigende resultaten waren verkregen.

Kitobola ligt in het dal van de Lukunga, die telken jare twee of drie malen buiten hare oevers treedt en het dal gedurende een of twee dagen onder water zet en dan weer wegvloeit met achterlating van een vruchtbare slibafzetting. Bovendien loopt deze, door een groot aantal kleine zijtakken gevoede rivier nimmer droog.

Voor 1904 werd hier ook reeds rijst verbouwd, en met succes, zoodat op een opbrengst van 3000 kilogram per hectare werd gerekend. Toen nu echter in dit jaar uitbreiding aan die cultuur werd gegeven, viel de opbrengst, tengevolge van buitengewone droogte, erg tegen, waarom begin het einde van dit jaar werd besloten het terrein te irrigeren.

In 1905 ging evenwel een groot deel van den oogst verloren tengevolge van gebrek aan personeel. Door een landbouwkundig ambtenaar van den staat was het terrein bij den post te Gongolo bijzonder geschikt voor den rijstbouw verklaard, en naar aanleiding van dit deskundig advies was een groot deel van het beschikbaar personeel van Kitobola op Gongolo gedirigeerd.

De proeven met de cultuur van rijst bij Gongolo liepen evenwel op een mislukking uit, zoodat die nu alleen bij Kitobola worden voortgezet, waar men thans eindelijk het tijdperk der geregelde productie schijnt te zijn ingetreden, na veel gesukkel.

Men heeft met de beste soorten rijst uit Nederlandsch-Indië proeven genomen en daartoe aan Buitenzorg de toezending op verschillende tijdstippen van belangrijke hoeveelheden rijst verzocht, maar ook uit Italië verschillende soorten laten komen.

Het verkregen beslot is alleszins bevredigend, maar de kostende prijs van het product is nog altijd veel te hoog.

Gevoelsspolitiek.

Onlangs bracht de gouverneur-generaal van Indochina, Kloburowsky, een bezoek aan de fabriek der Société française des Distilleries de l'Indochine Cholon en aan de opiumfabriek te Saigon.

Daarbij viel de afwezigheid van een hoofdambtenaar op, wiens tegenwoordigheid bij die gelegenheid als aangewezen scheen, nl. van den directeur-generaal der douanen en regieën, Picanon.

Aan de *Dépeche Coloniale* wordt dien-aangaande het volgende geschreven:

„Men brengt de afwezigheid van den heer Picanon bij dat bezoek in verband met een aan dien ambtenaar toegeschreven plan. De heer Picanon, die eerstdaags repatrieert, maakt er echter zelf geen geheim van, dat hij voornemens is om aan den minister van koloniën de afschaffing voor te stellen van de drie belangrijkste regieën in Indochina, die van het opium, de zoutregie en de alcoholregie. De opbrengst daarvan zoude dan moeten worden gezocht in verhooging der directe belastingen.

„Zulk een voorstel veroordeelt zich zelf. Het is niet aan te nemen, dat de heer Picanon, die vroeger Cochinchina heeft bestuurd, zich geen rekenschap weet te geven van de onmogelijkheid der uitvoering en den afgrond niet ziet, waaraan het Indochina zou leiden. Het gaat hier toch niet meer of minder dan om een bedrag van 50 tot 60 miljoen francs aan ontvangsten te schrappen, waarvan de grootste verdienste is, dat zij zoo gemakkelijk worden gevonden, dat daarbij rekening kan worden gehouden met den economischen toestand der bevolking en dat de inlandsche belastingschuldigen er zoo goed als niets van bespeuren.

„Het is niet alleen de financiële toestand van Indochina, en dientengevolge het crediet der kolonie, maar ook de openbare rust, die door het voorstel van den heer Picanon wordt bedreigd. Men kan zich dan ook niet genoeg verbazen over de onvoorzichtigheid, waarvan deze onder het harnas vergrijsde ambtenaar blijkt geeft, die toch Indochina kent. Belastingen, die van 50 tot 60 miljoen francs opbrengen en waarvan de opbrengst stuivertje voor stuivertje binnenkomt, zonder dat de contribuabele er als het ware iets van merkt, te vervangen door eene gelijkwaardige verhooging der directe belasting — in eens, of hoogstens in twee termijnen te voldoen — staat gelijk met het uitlokken van een algemeenen volksopstand.

„Het is waar, dat de heer Picanon, die de verantwoordelijkheid niet draagt voor de openbare rust of voor het financieel evenwicht in de kolonie, niets riskeert door de zaken licht op te nemen. Zijn houding is er echter niet minder om te veroordeelen,

indien zij moet worden verklaard uit een zucht om zekere passie te vleien en uit het najagen van een populariteit van slecht allooi.

De brievenrijver besluit met zijne overtuiging te kennen te geven, dat de minister van koloniën zich er niet toe zal leenen om voorstellen in ontvanst te nemen van een ambtenaar, die daartoe niet werd gemachtigd door den gouverneur-generaal, den enigen verantwoordelijken vertegenwoordiger van de Fransche regeering in Indochina.

Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht.

Nova-Guinea.

Uitkomsten der Nederlandsche Nieuw-Guinea-expeditie in 1903, onder leiding van Dr. Arthur Wichmann.

Nadat reeds verschillende deelen als resultaat van bovengenoemde expeditie het licht hebben gezien, is thans verschenen het deel, waarin Prof. Dr. A. Wichmann behandelt de „Entdeckungsgeschichte van Neu-Guinea (bis 1828).” Zooals uit den titel blijkt heeft Prof. W. zijn werk in het Duitsch uitgegeven. In het Voorwoord deelt de schrijver mede, dat de tweede Band de reizen van 1828 tot 1902 zal bevatten en met het einde van dit jaar met den druk zal worden aangevangen. De auteur deelt zijn werk volgenderwijs in: Allereerst komt een opgave der oudste berichten omtrent Nieuw-Guinea; vervolgens worden vermeld de namen van Portugeesche en Spaansche reizigers, die tusschen de jaren 1511 en 1606 berichten van Nieuw-Guinea te boek stelden; daarop volgt eene opsomming van Nederlanders, die tusschen 1605 en 1700 Nieuw-Guinea of omliggende eilanden aandeden, blijkens hun reisverslagen en journalen; dan komt de periode van 1700—1764, waarin de Engelschen en Nederlanders elkaar de eer betwisten en ten slotte het tijdvak van 1765—1828, waarin ook andere nationaliteiten zich deden gelden. Met groote ingenomenheid vestigen wij de aandacht op deze interessante studie van Prof. W. aan wien ongetwijfeld een ontzachelijk bronnenmateriaal ten dienste stond. Een aantal van 45 kaarten in den tekst geeft bovendien den lezer een sprekend overzicht van het geleidelijk toenemen der kennis van Nieuw-Guinea.

Bijdragen tot de Taal-, Land en Volkenkunde van Ned.-Indië.

De juist verschenen afl. 3—4 van het 7de Deel der VIIIe Volgreeks van bovengenoemd Tijdschrift bevat een tweetal belangrijke artikelen, namelijk een opstel van controleur Th. C. Rappard, getiteld Het eiland Nias en zijne bewoners (met kaart en platen), dat een samenvatting geeft van al hetgeen reeds over Nias werd gepubliceerd, vermeerderd met schrijvers persoonlijke ervaringen op genoemd eiland. De tweede bijdrage, ontleend aan het archief van het Departement van Koloniën, is getiteld: Mededeelingen betreffende eenige Mandharsche landschappen; hiertoe worden gerekend Binocang, Madjene, Pamboeang Tjenrana en Tapalang op het eiland Celebes, van welke landschappen onze kennis belangrijk vermeerderd is sedert het daadwerkelijk ingrijpen in de binnenlandsche aangelegenheden in die streken.

Indisch Militair Tijdschrift.

No. 4 van den loopenden jaargang houdt in: Ons nieuwe schietvoorschrift, door W. K. H. Feuilletau de Bruyn. — Hoe de infanterie-officier zijn paard behoort te verzorgen, door D. — Vermindering van schrijfwerk bij het leger, door M. — De waarde van manoeuvres, door K. — Geen compagnies-administratie meer door A. Heijstek. — Vuurdoop, door Brutus. — Patronen voor den I. V. — Discipline en zwiigen. — Volksoopvoeding (Leger en sport), slot. — Scheidsrechters voor de Artillerie. — Fransche gedachten over de militaire waarde der Engelsche vriendschap. — Van vreemde legers. — Legervraagstukken in de pers. — In memoriam Jhr. T. A. G. Beelaerts van Blokland.

Cultura.

Het Mei-nummer van Cultura, het orgaan van de Vereeniging van oud-leerlingen der Rijksinstellingen van Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen bevat den korten inhoud eener voordracht door Dr. A. W. Nanninga te Wageningen, gehouden over de Theefabrikatie op Java.

Tijdschr. voor het Binnenl. Bestuur.

Het April-nummer is geheel gevuld door eene bijdrage van den heer S. P. Ham, inspecteur bij het boschwezen, getiteld: Beginselen en regels voor de plaatselijke vaststelling van boschreserveterreinen.

Ziele, Resultate und Zukunft der Indischen Forstwirtschaft.

Onder bovenstaanden titel is door Dr. A. H. Berkhout te Wageningen (als Inaugural-Dissertati) een belangrijke studie in de Deutsche taal gepubliceerd, waarbij de schrijver zijn stof als volgt indeelt: I. Inleiding; II. Het tropische woud in het algemeen; III. De kultuur der Getah-pertjaboemen; IV. De kultuur der kaoutchou; V. De kinakultuur; VI. Het Boschbeheer op Java; VII. Het boschwezen in Britsch-Indië.

Mededeelingen van het Ned. Zendinggenootschap.

Het eerste stuk van deel 53 van bovengenoemd zendingstijdschrift bevat een aantal interessante bijdragen van verschillende zendingen op Celebes en Sumatra; we noemen er van: Celebes. I. De zending in den werkring Koekoe in het jaar 1908, door Alb. C. Kruyt (met kaart). De heer Kruyt getuigt in dit artikel dat het krachtig ingrijpen van het gouvernement in de aangelegenheden van Midden-Celebes zeer bevorderlijk is geweest aan de prediking van het Evangelie aldaar; zoo bijv. wanneer hij zegt: „Met succes hebben de To Napoe alle vreemdelingen, in het bijzonder Europeanen, uit hun land weten te houden, zoodat het Dr. Adriani en mij nooit is mogen gelukken tot hun land door te dringen. Met één slag is dit veranderd, en nu het vertrouwen op zich zelven bij deze krachtige bergbewoners is gebroken, is hun hart blijkbaar ontvankelijker geworden voor het Evangelie. Telkenmale wanneer wij hun land bezochten, werden wij met groote vriendelijkheid ontvangen.” — II. De zending in den werkring Kasigoentjoe (Posso) in 08, door Ph. H. C. Hofman. — Napoe en Besoa, door Ph. H. C. Hofman. — De zending in Bolaang—Mongondow in 1908, door W. Dunnebie. — Sumatra: I. Ressort Sibolangit; het jaar 1908, door J. H. Neumann. — Jaarverslag over de zending op de Hoogvlakte in 1908, door E. J. van den Berg.

Voorts brengt dit No.: De landbouw in het Heilendom der Indonesische volken (voordracht gehouden op de jaarvergadering der Utrechtsche zendingvereeniging, Juni 1908, door Dr. N. Adriani) en een ander uit het Algemeen Verslag van het Inlandsch onderwijs in Ned.-Indië, over 1906, door J. H. Neumann.

Op de Hoogte.

Talam Hadal schrijft in het Mei-nummer een kort artikel (met aardige foto's) over Eetbare vogelnestjes op Java. Wij ontleenen er het navolgende aan. De nesten, door de bevolking „soesoeh” genoemd, worden geleverd door de tot de gierzwaluwen behorende Salanganan of Manbroek Walet en worden uitsluitend tegen de wanden van steenachtige holen en grotten gevonden. Ze bestaan uit een geleachtige kleverige zelfstandigheid, die in den krop van de zwaluw wordt afgescheiden, opdroogt en verhardt. Het inzamelen der nesten gaat met veel moeite en gevaar gepaard. Daar men de holen niet uit zee kan naderen wegens de sterke branding, moeten de plukkers zich door middel van een rotanladder van de steile rotsen nederlaten om de ingangen der grotten te bereiken. De inzameling geschiedt in den regel drie maal 's jaars, namelijk tegen Januari, April en September, en duurt telkens ongeveer drie weken, waarbij door de betrokkenen groote feesten worden gehouden en geofferd wordt aan de Godin der Zuidzee, die in verschillende streken verschillende namen draagt. Alle vogelnestklippen en holen op Java zijn 't eigendom van den staat, die ze op verschillende wijze exploiteert, of in eigen beheer, of door onderhandsche verhuur aan de bevolking, of door ze aan de meestbiedende te verpachten. De opbrengst is waarlijk niet gering te noemen als men nagaat dat de jaarlijksche oogst van Karang Bolong alleen reeds plm. 500.000 stuks bedraagt en de opbrengst van een eerste kwiliteit nest ongeveer 50 cent bedraagt. Vooral de Chineezen zijn op de nesten verzet en de uitvoer heeft dan ook bijna uitsluitend naar China plaats.

De Indische Mercur.

Het nummer van 11 Mei opent met eene uitvoerige bespreking door Dr. M. Greshoff van den platen-atlas, behoorende bij het eenigen tijd geleden verschenen werk van Mevr. J. Kloppenberg—Versteegh: de Indische planten en haar geneeskraft. Dr. Gr. die in dezen zeker volkomen tot oordeelen bevoegd mag worden genoemd, spreekt met groote waardeering van dezen atlas, noemt de uitgave een „werkelijk alleszins merkwaardige verschijning voor Indië en Nederland”, en hoopt, dat hij in veler handen zal komen. — Van de overige bijdragen worde genoemd: De juiste manier om thee te zetten, door P. van der Wielen. — Uniform onderzoek van caoutchouc, door Dr. A. H. Berkhout. — Le café dans l'Etat de Saint Paul door A. Salie, door F. G. Insinger. — Jaarverslag over 1908 van de Nederl. afdeling der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw. — De Granville tabaksziekte, door Dr. J. J. van Eck. — De Amerikaansche tabakstrust. — De tabaksoogst 1908 op Cuba. — Soekaboemische Landbouwvereeniging. — Vezelkultuur in Britsch-Indië. — Reglement op het gebruik van stoomketels in Ned. Indië. — Overeenkomst van de Regeering met de Nederlandsche Handel-Mij. — Kultuurberichten (oogst- en weerbericht over Maart van de Sum. tabakslanden. — Maatregelen tot beperking van den aanplant van tabak op Sumatra. — Regenwaarnemingen op de Sumatra-tabakslanden in Maart. Aanvragen om vergunning tot oprichting van suikerondernemingen op Java, enz.). — Kleine mededeelingen (Invoer van petroleum in Ned.-Indië. — Mineralen in Zuid-Celebes. — Gouv. pandhuisdienst op Java, enz.). — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië. No. 51.

Onder het opschrift: „De bakens verzet” schrijft

H. over onzen kolonialen importhandel, Chineesche boycots, enz., en is van meening, dat ons Indische stelsel van grossieren en importeeren, steunende op crediet en monopoliewerken, nog bijna geheel gelijk is gebleven aan dat uit den zeilschepen-tijd.

Bij het portret van den heer Fokkens houdt R. B. naar aanleiding van zijn pensionneering een beschouwing over dien oud-resident en zijn veelbesproken ambtelijke loopbaan, inzonderheid als resident van Madoera. De schrijver is van meening dat zelden iemand zoozeer het onderwerp van critiek en lof is geweest als de heer Fokkens en het schijnt of Indië alleen vrienden en vijanden voor hem tellen moet, terwijl de onpartijdige beoordeelaar er niet wezen mag. Doch, hoe het ook zij: „Welk oordeel men over den resident Fokkens zal willen vellen, niemand kan ontkennen dat hij zeer arbeidzaam is geweest, lust had in de studie der bestuurszaken en er lang niet onverdienstelijk over schreef”. Wij gelooven dat de schr. het aan het rechte eind heeft als hij ten slotte zegt: „Resident Fokkens was steeds ijverig en strijdvaardig en, in aanmerking genomen dat hij nog kloek en vol vuur Java verliet, mag men van hem verwachten dat hij in Nederland niet uitsluitend rusten zal, doch werkzaam zal blijven in al wat betreft het beheer dezer schoone koloniën.”

Verder bevat dit Nr. eenige bijzonderheden (met platen) over de doorbraak van de spoor- en den irrigatiedijk aan de Kali Konto in den nacht van 27 op 28 Februari j.l.; een stukje over de „Lais”, waarmede in de Soenda-landen bedoeld wordt een bij volksfeesten optredende koorddanser en mastklimmer, en eindelijk een bijdrage van S. Kalff over „Een Commissaris-generaal der O.-I. Compagnie, n.l. Hendrik Adriaan van Rede tot Drakestein, waarvan No. 52 het slot bevat.

No. 52. Dit Nummer opent met een uitvoerige critische beschouwing van Dr. A. A. Fokker over De beoefening der zoogenaamde Indische talen door Nederlanders, die inderdaad de grootste aandacht verdient.

Een groote zeldzaamheid zal het zeker zijn dat iemand wijzen kan op zestig onafgebroken Indische dienstjaren, gelijk thans 't geval is met den heer P. F. Wegener. V. B. schrijft over dezen veteraan een artikel waaraan wij ontleenen dat de heer W. den 10en April 1849 als klerk in Indischen staatsdienst trad, en in Juni 1897 als resident van Semarang werd gepensionneerd, doch kort daarop benoemd tot lid tevens voorzitter van de commissie tot vaststelling der verspondingswaarde van onroerende goederen te Batavia, welk ambt tot op heden nog door hem wordt bekleed. De heer Wegener is thans bijna 76 jaren oud en 60 jaar achtereen in Indië is geweest, zonder ooit het vaderland en zijn vaderstad Amsterdam te hebben teruggezien.

Voorts zij de aandacht gevestigd op een opstel met afbeeldingen, getiteld: Kiekjes en schetsen uit Jamdena, Timoer-Laoet-eilanden en een bijdrage van A. F. Herrmann over Zelfbereide chocolade.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur nam.

De Javabode t/m. 21 April 1909;
Het Bat. Nieuwsblad idem;
Het Nieuws v/d. Dag v. Ned.-Indië idem;
Het Soer. Handelsblad t/m. 22 April 1909;
De Sumatrapost t/m. 22 April 1909;
De Javasche Courant nos. 30 en 31;
De Indische Mercur no. 20;
De Banier no. 16;
Handelsberichten v/h. Min. v. Landbouw no. 113;
Kort verslag v/d. vergadering 2e Kamer S.-G.;
Verslag v/d. Kamer van Koophandel en Nijverheid te Soerabaia over 1908.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 16 April 1909. No. 30.

Benoemingen enz.

Civiel Departement.

Verleend: één jaar verlof aan den onderwijzer J. Smit, de hulponderwijzeres mevr. C. E. Bosch en den directeur der H. B. S. te Semarang Dr. E. Bonebakker.

Benoemd: tot predikant te Pontianak E. Kuijman; tot resident van Madoera H. J. Wijers; tot 2n commissie bij het Dep. van O. E. en N., J. Hildenbrandt, C. G. Hughan en H. Braakman; tot 3en commissie J. H. ten Hagen; tot notaris te Batavia A. J. N. Graafland; tot opzichter bij den dienst van 't stoomwezen V. E. Lemmens.

Toegevoegd: aan de commissie voor het welvaart-onderzoek W. F. Loudon.

Benoemd: tot controleur in de res. Pekalongan C. F. Gonsalves.

Geplaatst: in de res. Zuider- en Oosterafd. van Borneo de contr. C. J. van Dongen.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Batavia T. Meijering; tot stationschef 2e kl. bij de S.S. op Java W. Hummelgens.

Militair Departement.

Verleend: één jaar verlof aan den off. v. gezondheid 1e kl. W. I. van der Scheer en den kapitein der inf. J. van Rooij.

Witte Goederen.**Uitzetten voor Nederland en Koloniën**

voor Heeren, Dames en Kinderen.

Magazijn
Het Anker,
49 Veenestraat
27 Heulstraat
Den Haag

Vraag
en
Prijsopgaaf
Zichtzending.

Bevorderd: tot kapitein der inf. de 1e luit. J. M. Beijerinck en C. A. J. de Bruïne.

Benoemd: tot chef der 2e opnemingsbrigade te Bandoeng de kapitein der inf. A. Franssen Herderschee; der 3e opnemingsbrigade te Telok-Betong de 1e luit. der cavalerie H. Philippi; tot loods bij het loodswezen van Tandjongpriok E. de Boer.

Extra Bijvoegsel.

Opgaven van: I. Invoer der voornaamste katoenen en wollen manufacturen te Batavia, Semarang, Cheribon en Soerabaja, gedurende de maand Januari 1909. II. In- en uitvoer der voornaamste handelsartikelen op- en uit het vrij verkeer van Java en Madoera door particulieren gedurende de maand Januari 1909, vergeleken met dien van de beide voorgaande jaren over gelijksoortige tijdvakken. III. Aantooning van den voorraad der voornaamste handelsartikelen in entrepôt op Java en Madoera aan het eind der maand Januari 1909.

Uit de Javasche Courant van 20 April 1909. No. 31.

Dit No. bevat den Tekst van de eerste vijf hoofdstukken van het reglement tot regeling van het rechtswezen in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden, zooals die sedert zijn gewijzigd en aangevuld.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 2 jaren verlof aan de hulponderwijzeres mej. L. A. Kruseman; 1 jaar aan den opzichtermachinist C. Duyshart; den opzichter C. van der Valk; den directeur der kweekschool te Djokjakarta H. Ch. Croes; den leeraar te Semarang C. E. Hoorens van Heijningen.

Ontslagen: op verzoek eervol de administrateur bij de gouv. pandhuizen Ch. P. Eilbracht en de hoofdinspecteur chef van het boschwezen in Indië. E. Tobé.

Benoemd: tot directeur van justitie Mr. I. A. Nederburgh; tot griffier van den raad van justitie te Soerabaja Mr. Dr. Ch. Heijman; tot administrateur 3e kl. bij de Gouv. pandhuizen R. H. Rutendij, A. M. v. Blommestein, A. A. B. F. baron van Voorst tot Voorst en J. P. Wap; tot raadsheer in het Hooggerechtshof Mr. P. L. A. Collard; tot dir. der opleidingsschool te Bandoeng H. A. Borggreve; te Magelang J. E. G. van Lookeren; tot spoorwegopziener bij de S.S. op Java H. J. Sparenberg; tot ambtenaar 4e kl. bij de in- en uitvoerrechten C. F. Dias d'Ullois en C. F. L. v. Raaij; tot lid van den gewestelijken raad van Pekalongan F. G. Stammann; tot predikant te Soerakarta J. Miedema; te Semarang E. van Loon; te Banda J. A. Broers; tot inspecteur van financiën te Malang H. C. F. Bakhuis; te Makassar D. J. Bijleveld.

Ontslagen: op verzoek eervol de wedono van Weleri Mas Adiwidjojo; de luitenant der Arabieren te Batavia Said Mohamad bin Achmaud al-Aidroes.

Benoemd: tot luit. der Chineezers op Singkep Tjen Ngim Lioeng; tot klerk te Semarang J. E. Flohr.

Militair Departement.

Verleend: twee jaar verlof aan den kapitein van den generalen staf S. H. Schutstal v. Woudenberg; 1 jaar aan den 1e luit. C. R. Reumpol en den onderluitenant J. Velleman.

Ontslagen: op verzoek eervol de off. v. gezondheid 1e kl. L. C. A. van den Berg.

Bevorderd: tot off. van gezondheid 1e kl. H. S. Gerritzen.

Benoemd: tot havenmeester te Riouw H. van Schreven.

Belast met de waarneming der betrekking van: havenmeester te Tjilatjap L. A. Royen; onderhavenmeester te Soerabaja F. de Jonge; te Tandjongpriok E. Brooms.

Geplaatst: bij het 12e bat. de 2e luitenant J. A. Valken; te Soerabaja de 1e luit. W. Mattrol.

Overgeplaatst: naar Mamoejo de 2e luit. W. C. M. Slabbekoorn; naar Enrekang de 2e luit. F. A. Palm; naar Koeta-Radja de 1e luit. C. Boldingh; naar Batavia de kapitein M. W. Broekman; naar Palembang de kapitein A. H. M. Eijken; naar Batoe Djadjar de kapitein C. J. Smeets.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Willem III“; gezagvoerder J. Aarents. Van Amsterdam n. West-Indië op 14 Mei 1909.

Mevr. J. W. Fock—Noorduijn en k; Mevr. Lam-Roelofs en 3 k; Mej. M. Heller; C. Dallmeijer; W. Dallmeijer; J. Grenier; Mej. G. van der Meij; J. Ellers, echtg. en 5 k; J. C. van den Ban; G. Heller.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén miljoen gulden (volteekend).

Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,

Directeur W. J. FONTEIN.

Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,

Directeur J. WILDEMAN.

TOKO BAHROE

Gestigd anno 1898.

Telef. Interc. 4796. a

v. Kinsbergenstr. 126 b/d Pr. Hendrikstr., den Haag.

Het beste en soliedste adres voor de Indische familiën. Deze zaak staat met geene andere zaken of filialen in verbinding. Directe aanvoer uit Nederlandsch-Indië.

Vraag onze beroemde PECCO SOUCHON AFTER DINNER EN ASSEM THEE, voorzien van etiquet alleen echt. Let s.v.p. op dit adres.

W. BARNAS & DIEMERS. — Importeurs.

MODE-MAGAZIJN „CAMELIA“

A. G. M. BEEKMAN-DRIEHUIJS
ANNA PAULOWNAPLEIN 13 - 's-GRAVENHAGE.

CONFECTIE VOOR DAMES EN MEISJES.

PLUCHE EN FLUWEELEN MANTELS. - GEKLEEDE ROKKEN, ONDERROKKEN.
STOFFEN EN ZIJDEN BLOUSEN IN RUIME SORTEERING.

HOEDEN EN PELTERIJEN.

STEEDS VOORRADIG: DE NIEUWSTE CEINTUURS, DASSEN, AVONDDASSEN
EN HANDSCHOENEN. CONCURREERENDE PRIJZEN.

N.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo“

Amalia van Solmsstraat 2=4,

Telephoonn. 4424

=:

Den Haag

Gouden Medaille.

Paris

Internationale Tentoonstelling Hygieën

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR“

zijn de middelen waarvan men het succes kan verwachten. Men vraagt overtuiging daarvan aan, de vele attesten herstellende, welke gaarne op aanvraag thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

G. ROMELIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag.
Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN.
Succes bijna altijd zeker.

TE HUUR

den 1 November a.s. een BUITEN, zijnde 8 Kamers, Keuken, Provisiekamer en grooten Tuin, zeer mooi en gelegen aan den Brummenschenweg, vlak bij Zutphen, op 10 minuten stand van het St.-spoor- en 5 minuten van het Lokaal-spoorstation; van 1 Mei tot 1 Mei 1910 voor 150 gld., van 1 Mei 1910 tot 1 Mei 1911 voor f350 'sjaars. Te bevragen bij bewoner K. H. O. VAN BENNEKEN.

VACANT.